

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE KROŚNIEŃSKIM
NA LATA 2023-2027**

Krosno Odrzańskie 2023

Spis treści

1	Wprowadzenie	3
2	Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie	4
2.1	Definicja przemocy	5
2.2	Rodzaje i formy przemocy w rodzinie	5
2.3	Skutki przemocy w rodzinie.....	7
2.4	Cykl i fazy przemocy w rodzinie.....	8
3	Podstawa prawna	9
4	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	10
4.1	Zakres działań instytucji pomocy społecznej, policji, ochrony zdrowia, oświaty, sądów, prokuratury, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacji pozarządowych.....	10
4.2	Zasoby instytucjonalne na terenie Powiatu Krośnieńskiego.....	15
5	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Krośnieńskiego	20
6	Cele i założenia programu	25
7	Adresaci Programu	26
8	Miejsce i czas realizacji	26
9	Finansowanie Programu	26
10	Realizatorzy Programu	26
	Spis tabel i wykresów:	27

1 Wprowadzenie

Zjawisko przemocy w rodzinie jest poważnym problemem społecznym i jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodziny, jak i poszczególnych jej członków. Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawa do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej. Zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218, 956), władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organy administracji rządowej oraz jednostki samorządu terytorialnego, zobligowane są do realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66, 1079, 1692, 1700, 1812, 1967 i 2127, 2140, 2754, z 2023 r. poz. 185) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165, 240).

Stosowanie przemocy jest zjawiskiem dość powszechnym i występuje na całym świecie. Przemoc zdarza się w wielu rodzinach, bez względu na ich status społeczny, wykształcenie czy wyznawaną religię. Osobami pokrzywdzonymi według statystyk są przede wszystkim kobiety. Problem jednak ten, dotyczy również dzieci, które są często świadkami przemocy domowej, mężczyzn oraz osób w podeszłym wieku. Nierzadko przemocy doświadczają również osoby z niepełnosprawnością, w tym intelektualną, które ze względu na swój stan zdrowia nie mogą się obronić przed napastnikiem. Często oprawcami takich osób są ich dorosłe dzieci lub opiekunowie.

Życiorysy osób doświadczających przemocy są bardzo podobne do siebie. Różnią się jedynie środowiskiem, poziomem życia i wykształceniem. Ofiarom przemocy, bez względu na płeć, często towarzyszy poczucie wstydu. Dlatego osoby doświadczające przemocy bardzo często ukrywają ten fakt przed najbliższą rodziną, przyjaciółmi oraz znajomymi. Często obwiniają samych siebie za zaistniałą sytuację, poszukują winy w swoim zachowaniu. Często w strachu, że wszystko wyjdzie na jaw, nie są w stanie prosić o pomoc i zostają z tym same. Zazwyczaj dla „dobra” dzieci, poświęcają się i latami znoszą upokorzenia i akty przemocy, które z czasem stają się coraz bardziej intensywne i przybierają na sile.

Ludzie doświadczający przemocy, bardzo często nie zgłaszają problemu również z obawy przed konsekwencjami swojej decyzji, wstydem i lękiem przed opinią społeczeństwa, w którym dalej funkcjonują mity i stereotypy na temat przemocy domowej. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w dalszym ciągu stanowi wyzwanie dla wielu służb, które w bezpośredni lub pośredni sposób działają na rzecz zminimalizowania zjawiska przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program został opracowany przez Zespół ds. opracowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, powołany Uchwałą nr 500/2022 z dnia 24.05.2022 r. Skład Zespołu stanowili przedstawiciele instytucji i służb, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu: OPS w Bytnicy, OPS w Dąbju, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania

Przemocy w Rodzinie w Bobrowicach, Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim - I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonujący Orzeczenia w Sprawach Karnych oraz Powiatowa Komenda Policji w Krośnie Odrzańskim.

Celem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Krośnieńskim na lata 2023 – 2027 (zwanym dalej „Programem”) jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i skuteczna pomoc osobom jej doznającym. Program dedykowany jest w szczególności mieszkańcom Powiatu Krośnieńskiego.

Do zadań programu należy: wprowadzenie w życie działań, mających na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, promowanie bezpiecznych metod wychowawczych, zapewnienie ochrony i udzielenie pomocy ofiarom przemocy domowej oraz realizowanie programów korekcyjno – edukacyjnych wobec sprawców przemocy.

Zaplanowane w programie działania są kontynuacją szeregu czynności, które podjęto w ramach realizacji wcześniej uchwalonego „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Krośnieńskim na lata 2018-2022”.

2 Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc domową spotkać można w różnych domach, we wszystkich zakątkach świata. Ofiarami przemocy w rodzinie mogą być kobiety, mężczyźni, dzieci, osoby zależne, niepełnosprawne, w podeszłym wieku, bogaci i biedni, pochodzący ze wszystkich warstw społecznych, bez względu na wyznanie religijne czy poglądy polityczne. Badania wykazują, że prawdopodobieństwo jej wystąpienia wzrasta w środowiskach, gdzie obserwowane jest nasilenie zjawisk patologicznych np. alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, w rodzinach zdeintegrowanych i dysfunkcyjnych, a także w rodzinach dotkniętych bezrobociem i biedą.

Mówiąc o przemocy domowej mamy na myśli różne zachowania i działania naruszające prawa i dobra drugiej osoby, powodujące jej szkody i cierpienia. Według statystyk wynika, że kobiety stanowią najliczniejszą grupę ofiar przemocy. Mężczyźni, dzieci i osoby starsze mimo, że stanowią mniej liczną grupę, to w ten sam sposób doświadczają psychicznych konsekwencji tego aktu. Zarówno kobiety jak i mężczyźni mają zbliżoną skłonność do stosowania przemocy, aczkolwiek mężczyźni rzadziej przyznają się do faktu bycia ofiarą takiego zachowania.

W społeczeństwie wciąż panuje stereotyp silnego, twardego mężczyzny i słabej, kruchej kobiety. Staje się to powodem zatajania przez mężczyzn faktów doznawania przemocy ze strony partnerek. Przemoc ta ma rzadziej charakter fizyczny. Mężczyźni częściej są ofiarami przemocy emocjonalnej, psychicznej. Mężczyzna bywa poniżany, wyzywany, ośmieszany, kontrolowany, krytykowany, szantażowany i narażony na groźby ze strony kobiety. Pozostając w związkach małżeńskich, mężczyźni – mający dzieci, są często zastraszeni przez kobiety ograniczeniem lub całkowitą utratą kontaktu z dziećmi. Krzywdzeni mężczyźni, rzadziej niż kobiety szukają pomocy, wstydzą się faktu pobicia przez partnerkę, ukrywają widoczne ślady i zaprzeczają przed samymi sobą, że są ofiarami przemocy. W wielu środowiskach, przemoc wobec mężczyzn jest nadal tematem tabu. Mężczyzna w roli ofiary przemocy domowej wzbudza zdziwienie i niedowierzanie otoczenia, często bywa również przedmiotem drwin.

2.1 Definicja przemocy

Zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przez przemoc należy rozumieć „**jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą**”.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- jest zawsze intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- jest naruszeniem praw i dóbr osobistych, w tym też prawa do samoobrony i samostanowienia, prawa do nietykalności fizycznej, godności i szacunku;
- jest przyczyną cierpienia i szkody, fizycznej lub psychicznej, często się powtarza;
- towarzyszy jej poczucie bezkarności;
- siły są nierównomierne, sprawca przemocy jest silniejszy od ofiary;
- odpowiedzialny za nią jest sprawca, bez względu na to, co zrobiła ofiara.

2.2 Rodzaje i formy przemocy w rodzinie

Co trzecie zabójstwo w Polsce jest efektem domowej awantury. Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

1. **Przemoc fizyczna** - zamierzone działanie człowieka, zwrócone przeciwko fizyczności członka jego rodziny, niosące ryzyko uszkodzenia ciała, to między innymi: bicie, popychanie, kopanie, duszenie, bicie przedmiotami, policzkowanie, ciągnięcie za włosy, przypalanie, wiązanie, opluwanie. Ten rodzaj przemocy często doprowadza do uszkodzeń ciała takich jak: siniaki, złamania, rany, uszkodzenia narządów wewnętrznych ze śmiercią łącznie.
2. **Przemoc psychiczna** - wszystkie działania zmierzające do poniżenia ofiary, jej rodziny, obrażenia, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości, szantaż, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poddawanie stałej krytyce, kontrolowanie, ograniczanie wolności osobistej, izolowanie od rodziny i znajomych. To również szantaż emocjonalny, groźby porzucenia i zemsty.
3. **Przemoc ekonomiczna** – wydzielanie środków na utrzymanie rodziny, zmuszanie, by za każdym razem prosić o pieniądze na zakup, kontrolowanie finansów, rozliczanie z każdego wydatku, traktowanie potrzeb ofiary jako gorszych niż potrzeby innych członków rodziny, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspokajanie podstawowych, materialnych

potrzeb rodziny. Ograniczanie dostępu do wspólnych pieniędzy, uniemożliwianie dostępu do konta bankowego.

4. **Przemoc seksualna** – zmuszanie ofiary bądź dzieci do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej wbrew jej/ ich woli, to: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych. Uzależnianie łożenia na rodzinę od określonych zachowań seksualnych, używanie gróźb lub siły w celu zmuszenia ofiary do współżycia. Egzekwowanie siłą tzw. powinności małżeńskich. Często w małżeństwie dochodzi do gwałtu.

Dziecko wykorzystywane seksualnie: najoczywistsze są uszkodzenia okolic narządów płciowych i odbytu, także stany zapalne tych okolic, moczenia i bezwiedne oddawanie kału, choroby weneryczne, ciąża bolesność podbrzusza i trudności w chodzeniu. W zachowaniu dzieci obecna jest nadmierna seksualizacja, mogą się masturbować, rozbierać w publicznych miejscach lub odwrotnie – nadmiernie wstydzić i unikać rozbierania się na lekcji WF-u. Mogą być agresywne lub apatyczne. Uciekają z domu. Obowiązkiem prawnym jak i moralnym rodzica, jest zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa. Ukrywanie wykorzystania seksualnego dziecka, jest przyzwoleniem na dokonywanie tego rodzaju przestępstwa. Nie broniąc dziecka przed osobą wykorzystującą je seksualnie, pozwala się na jego krzywdę, przez to świadek przemocy popełnia przestępstwo. Trudno uwierzyć, że rodzic może wykorzystywać seksualnie dziecko (zarówno może to czynić ojciec jak i matka dziecka). Często bywa tak, że dziecko opowie o problemie, nie wierzy się mu. Zdarza się, że kobieta w wykorzystywanej córce widzi rywalkę, obwinia ją.

5. **Przemoc poprzez zaniedbanie w opiece** - stosują ją najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci a także członkowie rodziny wobec swoich starszych lub niepełnosprawnych najbliższych. Jest to niezaspokojenie ich podstawowych potrzeb życiowych (jedzenie, ubranie). Wydzielanie jedzenia, ograniczanie go, głodzenie. Jest to również zaniedbywanie jego potrzeb emocjonalnych: odrzucanie, nieokazywanie miłości, czułości zainteresowania.

6. **Przemoc poprzez bycie świadkiem przemocy** – ten rodzaj przemocy dotyczy głównie dziecka, które jest świadkiem przemocy domowej. Dziecko patrząc na cierpienie matki, cierpi razem z nią, razem z nią staje się ofiarą, mimo, że tylko patrzy lub słyszy. Dziecko kiedy wystarczająco dorośnie, stara się ochronić matkę przed atakami, osłonić ją swoim ciałem. Pozwalając na to, by dziecko było świadkiem przemocy, ofiara poniekąd staje się nieświadomie sprawcą przemocy nad nim i ponosi winę za taką przemoc na swoim dziecku.

Formy przemocy często występują łącznie, objawiając się w różnych postaciach. Często ofiarom przemocy wydaje się, że wszystkiemu winny jest alkohol, gdyż pod jego wpływem, partner czy mąż brutalnie się zachowuje wobec niej czy dzieci. Jednak, tak do końca nie jest, winny jest ten, który go pije. Alkohol często współlistnieje

z przemocą domową. Niewątpliwie, częściej dochodzi do aktów przemocy pod wpływem nadużycia alkoholowego, niż w trzeźwości, jednak agresja nie jest skutkiem alkoholizmu. Często oprawca, tłumaczy się ze swojego zachowania, tym, że był pijany, jednak to tylko wygodne usprawiedliwienie, w celu zakamufłowania swojego zachowania, i niestety, w wielu przypadkach przygotowanie się do następnego aktu przemocy, które zostanie usprawiedliwione upojeniem alkoholowym.

2.3 Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie, jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

1. **Skutki indywidualne.** Osoby dorosłe doznające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku aktu przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu lub/i depresji, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być też: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, ubóstwo, bezdomność. W przypadku dzieci i młodzieży - ofiar przemocy- skutkami mogą być również: konflikty z prawem, przejawianie zachowań agresywnych, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym. Skutki przemocy dotyczą również sprawcy przemocy, który może ponieść śmierć w wyniku zabójstwa przez ofiarę w akcie samoobrony, może doznać urazów, trwałego kalectwa. Skutkiem może być też bezdomność. Najczęściej dotyczy ona osób, które opuściły zakład karny.
2. **Skutki społeczne.** Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi — zarówno rówieśników, jak i dorosłych. W taki sposób krąg osób, pośrednio dotkniętych skutkami przemocy w rodzinie, rozszerza się na osoby obce. Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli małżonka, rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia.
3. **Skutki ekonomiczne.** Przemoc w rodzinie niesie za sobą również skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy obywatel. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwikłanych w przemoc, można zobrazować poprzez wskazanie instytucji bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się problemem przemocy w rodzinie między innymi: policja, służba zdrowia, pomoc społeczna ale też i szkoły.

2.4 Cykl i fazy przemocy w rodzinie

Przemoc domowa nie jest jednorazowym czynem, często występuje latami w zaciszu domowego ogniska. Istnieje pewna prawidłowość powtarzających się po sobie występujących faz przemocy, zwany cyklem przemocy. Cykl przemocy składa się z trzech następujących po sobie faz: narastania napięcia, ostrej przemocy i miodowego miesiąca.

Rysunek 1 Cykl przemocy

1. **Faza narastającego napięcia** – początkiem cyklu przemocy w rodzinie, jest wyczuwalny wzrost napięcia. Sytuacje konfliktowe, których przyczyny mogą tkwić poza rodziną (problemy w pracy, frustracja itp.), drobne nieporozumienia, błahostki mogą być przyczyną wzrostu napięcia, co w konsekwencji może doprowadzić do powstania agresji. W fazie narastającego napięcia, sprawca przemocy najczęściej jest porytowany, napięty, drażliwy, bywa również agresywny. Ofiara przemocy stara się uniknąć awantury, poprzez skoncentrowanie swojej uwagi i energii na różnych działaniach. Często schodzi z drogi oprawcy, nie reaguje, staje się apatyczna. Ofiara ma nadzieję, że poprzez swoją postawę, uniknie wybuchu agresji. Ofiara często czuje się odpowiedzialna za zachowanie swojego oprawcy, zaczyna go tłumaczyć, bierze całą winę na siebie.
2. **Faza ostrej przemocy** – w fazie tej, następuje wybuch agresji. Sprawca, w fazie tej znajduje w zachowaniu drugiej osoby, pretekst do wywołania awantury. Używa przemocy fizycznej, psychicznej i innych form. W akcie furii może dokonać straszliwych w skutkach czynów (ofiara może być wówczas pobita, zgwałcona, poniżona) prowadzących do uszkodzenia ciała, zagrożenia dla jej zdrowia a niekiedy i życia. Osoba doznająca przemocy może odczuwać przerażenie, złość, wstyd, bezradność. W tej fazie

ofiara najczęściej decyduje się na szukanie pomocy, wzywa pomoc, policję, pogotowie, informuje o sytuacji rodzinę.

3. **Faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się stało. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, często zapewnia, że nie pamięta, co się stało, staje się uczynny i miły. Próbuje przekonać ofiarę, że teraz będzie inaczej. Ofiara przemocy zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił i że przemoc była jedynie incydentem i że nigdy się nie powtórzy. Ofiara przemocy czuje się znowu kochana, spełniają się jej marzenia o miłości i szczęśliwym związku. W tej atmosferze, ofiara często wycofuje się z dalszych działań, mających na celu ukaranie sprawcy, co utwierdza go w przekonaniu, że jest bezkarny, i że następnym razem też mu się uda uzyskać przebaczenie i uniknąć kary.

Po fazie miodowego miesiąca, najczęściej wszystko zaczyna się od nowa. Przemoc z czasem się nasila, za każdym razem jest coraz gorzej. Sprawca, zwykle zaczyna od uszczypliwości, popchnięcia, poniżenia, by po jakimś czasie dopuścić się do eskalacji swoich negatywnych emocji względem słabszej płci. Coraz częściej dochodzi do okaleczenia ofiary, a nawet jej zabójstwa.

3 Podstawa prawna

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z 2001r Nr 28, poz. 319, z 2006 r. Nr 200, poz. 1471, z 2009 r., Nr 114, poz. 946);
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249);
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022;
4. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2020 poz. 1359, z 2022 r. poz. 2140);
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66, 1079, 1692, 1700, 1812, 1967, 2127, 2140, 2754, z 2023 r. poz. 185);
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165, 240);
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 r. poz.172.);
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011 Nr 209, poz. 1245);
9. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. 2011 nr 50 poz. 259);

10. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. 2011 nr 81 poz. 448)

4 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249), organy administracji rządowej i samorządowej są zobligowane do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pomoc udzielana rodzinom przez wyżej wymienione organy, winna być kompleksowa i wielowymiarowa. Zgodnie z ww. ustawą, osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

1. poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
2. interwencji kryzysowej i wsparcia;
3. ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc, korzystania, ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazu kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
4. zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
5. badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
6. zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania

4.1 Zakres działań instytucji pomocy społecznej, policji, ochrony zdrowia, oświaty, sądów, prokuratury, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacji pozarządowych.

Pomoc Społeczna - w ramach swoich kompetencji i zadań jednostki pomocy społecznej:

- 1) przeprowadzają wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby (Niebieska Karta – załącznik do wywiadu),
- 2) przygotowują wszechstronny plan pomocy,
- 3) monitorują efekty podjętych działań,
- 4) pomagają w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- 5) udzielają szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazują miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc,
- 6) udzielają informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, w uzasadnionych przypadkach opas udzielają pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, udzielają pomocy rzeczowej np. przekazanie odzieży, żywności, udzielają zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się,

- 7) informują o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym, wskazują miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach,
- 8) w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwracają się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji,
- 9) w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamiają organy ścigania,
- 10) w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z ustaloną procedurą. Powyższą decyzję, pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką.
- 11) mogą organizować i prowadzić np. punkty informacyjne, ośrodki pomocy, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, świetlice dla dzieci, współpracują z innymi instytucjami i organizacjami.

Policja - Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171, Dz.U. z 2022 r. poz.2600, Dz.U. z 2023 r. poz. 185, 240, 289, 347) w art. 1 ust.2 pkt 1 określa, iż podstawowym zadaniem policji jest ochrona życia i zdrowia obywateli oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra. Policja zobligowana jest także do organizowania działań zapobiegających popełnianiu przestępstw oraz wykrywaniu ich, ściganie sprawców i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi. Policja zwykle jest pierwsza na miejscu zdarzenia i to funkcjonariusze jako pierwsi mają kontakt z ofiarą przemocy, jak i sprawcą. Policjanci przybywający na interwencję są zobowiązani do:

- 1) podjęcia czynności mających na celu przerwanie ataków agresji,
- 2) ustalenia tożsamości uczestników zajścia,
- 3) rozpoznania sytuacji i ustalenia jej przyczyny,
- 4) pouczenia sprawcy, a w razie potrzeby odizolowania go,
- 5) poinformowania rodziny o przysługujących jej prawach (do zapewnienia o doraźnym bezpieczeństwie, uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie tj. nr identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki i możliwości otrzymania pomocy,
- 6) sporządzenia notatki urzędowej opisującej zdarzenie
- 7) wypełnienie druku Niebieskiej Karty.

*Zgodnie z art. 15 a ust. 1 ustawy o Policji – wobec osoby, która swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy, stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą, policjant ma prawo wydać **nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia**. Nakaz obowiązuje przez okres 14 dni, z możliwością przedłużenia czasu jego obowiązywania przez sąd.*

Ochrona zdrowia - głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Ofiary przemocy często korzystają z placówek służby zdrowia, choć niechętnie mówią o przyczynach obrażeń w nadziei, że uda się ukryć ten „wstydlivy” problem. Do zadań służby zdrowia należy:

- 1) przeprowadzenie spokojnej rozmowy z ofiarą bądź świadkiem przemocy, umożliwiającej rozpoznanie form przemocy oraz częstotliwość jej występowania,
- 2) poinformowanie osób o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy (służb, instytucji, sieć hosteli),
- 3) wystawienie obdukcji na życzenie pacjenta lub orzeczenia lekarskiego o stanie zdrowia,
- 4) powiadomienie stosownych służb społecznych o występowaniu przemocy w rodzinie pacjenta,
- 5) powiadomienie organów ścigania o wystąpieniu przemocy w sytuacji wyjątkowo ciężkich uszkodzeń ciała, zwłaszcza jeśli poszkodowane są dzieci (art. 14 ustawy o zawodzie lekarza zwalnia lekarzy od zachowania tajemnicy zawodowej, jeśli zachowanie jej mogłoby zagrażać życiu pacjenta lub innych osób),
- 6) prowadzenie bardzo dokładnej dokumentacji (opisy, fotografie, schematyczne rysunki obrażeń), która może zostać wykorzystana jako dowód w ewentualnym postępowaniu sądowym),
- 7) uruchomienie procedury „Niebieskiej karty”.

Oświata - Placówki oświatowe powołane są do realizowania funkcji dydaktycznej i wychowawczo - opiekuńczej, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom (podopiecznym) w czasie organizowanych w tych placówkach zajęć. Z chwilą powzięcia informacji o popełnionym wobec dziecka przestępstwie, zgodnie z art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są zobowiązani powiadomić policję lub prokuraturę. Pracownicy tychże placówek najczęściej mogą zaobserwować zmiany w zachowaniu dziecka/ucznia, sugerujące istnienie sytuacji kryzysowych w rodzinie lub widoczne ślady stosowania przemocy wobec niego. W oparciu o art. 304 Kodeksu postępowania karnego muszą także przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

W przypadku, niemożności powiadomienia osób sprawujących prawną opiekę nad dzieckiem (w przypadku bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia z ich strony) pracownicy zatrudnieni w placówce oświatowej informują sąd rodzinny i odpowiednie instytucje w celu ustanowienia opiekuna zastępczego. Działania te mają na celu przede wszystkim zminimalizowanie szkód psychicznych i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dziecka.

W przypadku uzasadnionego podejrzenia zaistnienia przemocy wobec dziecka, pracownicy placówki oświatowej mają kompetencje do uruchomienia procedury „Niebieskiej karty” bez zgody osoby dotkniętej przemocą.

Sądy rodzinne i opiekuńcze - Sądy rodzinne i opiekuńcze zobowiązane są do reagowania na każdą informację dotyczącą wszelkich nieprawidłowości w opiece nad dzieckiem oraz naruszenia jego dóbr. Zostały powołane w szczególności do rozpoznawania spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, postępowania w sprawach nieletnich oraz w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu. Przyjmują każde zawiadomienie o przemocę nad małoletnim, jak również prowadzą postępowanie opiekuńcze, którego celem jest zabezpieczenie dzieci oraz resocjalizację rodziny.

Na podstawie art. 109 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2020 poz. 1359, Dz. U. z 2022 r. poz. 2140), w sytuacji wystąpienia przemocy wobec dzieci sądy rodzinne i opiekuńcze mają możliwość zastosowania takich środków, jak:

- 1) zobowiązanie rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń, np. podjęcie terapii odwykowej, uczęszczanie na zajęcia typu „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, powstrzymanie się od spożycia alkoholu, poddanie się badaniom psychologicznym, psychiatrycznym,
- 2) poddanie wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego,
- 3) skierowanie małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi,
- 4) zarządzenie umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo – wychowawczej,
- 5) zakazanie rodzicom pozbawionym władzy rodzicielskiej osobistej styczności z dzieckiem.

Powyżej wymienione środki mogą być tymczasowo zastosowane jeszcze przed prawomocnym zakończeniem postępowania, włączając w to nawet zakaz osobistej styczności z dzieckiem w sytuacji, gdy rodzice pozbawieni są władzy rodzicielskiej. W swojej właściwości sądy opiekuńcze mogą zastosować jako środek końcowy pozbawienie władzy rodzicielskiej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2022 r. poz. 1700, Dz. U. z 2023 r. poz. 289) w art. 7 zawiera katalog środków stosowanych przez sądy opiekuńcze wobec nieletnich dopuszczających się czynów karalnych.

- 1) udzielenie upomnienia,
- 2) zobowiązanie do określonego postępowania, a zwłaszcza do naprawienia wyrządzonej szkody, do wykonania określonych prac lub świadczeń na rzecz pokrzywdzonego lub społeczności lokalnej, do przeproszenia pokrzywdzonego, do podjęcia nauki lub pracy, do uczestniczenia w odpowiednich zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, do powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach albo do zaniechania używania alkoholu lub innego środka w celu wprowadzania się w stan odurzenia,
- 3) ustanowienie nadzoru odpowiedzialnego rodziców lub opiekuna, ustanowienie nadzoru organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy albo osoby godnej zaufania – udzielających poręczenia za nieletniego,
- 4) zastosowanie nadzoru kuratora,
- 5) skierowanie do ośrodka kuratorskiego, a także do organizacji społecznej lub instytucji zajmujących się pracą z nieletnimi o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, po uprzednim porozumieniu się z tą organizacją lub instytucją,
- 6) orzeczenie o umieszczeniu w rodzinie zastępczej, w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, w młodzieżowym ośrodku socjoterapii albo w ośrodku szkolno - wychowawczym, orzeczenie o umieszczeniu w zakładzie poprawczym.

Prokuratura - Prokuratura jest organem państwa powołanym do ścigania przestępstw. Prokurator wydaje wytyczne policji i ma wpływ na jej działania oraz właściwe ukierunkowanie postępowania przygotowawczego. Wiedza w zakresie specyfiki zjawiska przemocy posiadana przez prokuratora ma ogromne znaczenie, aby w trakcie postępowania przygotowawczego oraz sądowego naczelną zasadą mu przyświecającą było zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy i pociągnięcia do odpowiedzialności osób stosujących przemoc. Osoby poszkodowane na skutek przemocy w rodzinie, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publicznoskargowym lub wnioski o ściganie przestępstwa. W ciągu 30 dni od daty wpłynięcia wniosku prokuratura rejonowa wydaje postanowienie o wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego, które ma na celu przygotowanie sprawy do rozpatrzenia przez sąd karny. Następnie prokurator zleca policji przeprowadzenie dochodzenia, które wyjaśnia okoliczności czynu, zebranie dowodów, a w razie konieczności ujęcie sprawcy lub zastosowanie wobec niego dozoru policyjnego lub aresztu tymczasowego.

Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Przy urzędach gminy działają gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, które mają za zadanie pomóc ofiarom, które są członkami rodzin osób uzależnionych od alkoholu. Do zadań komisji należy przeprowadzanie rozmów ostrzegawczych ze sprawcami oraz przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w celu poznania sytuacji rodzinnej uzależnionego. Komisje informują członków rodzin o możliwościach otrzymania pomocy, w razie stwierdzenia przestępstwa powiadamiają organy ścigania, zlecają przeprowadzenie badań diagnostycznych osoby uzależnionej. Członkowie komisji mogą także wchodzić w skład zespołu odwiedzającego rodzinę po przeprowadzonej przez policję interwencji domowej.

Organizacje pozarządowe W środowiskach lokalnych działają organizacje pozarządowe, które specjalizują się w pomaganiu osobom doznającym przemocy. Najczęściej oferują następujące formy pomocy:

- 1) psychologiczną
- 2) prawną,
- 3) socjoterapeutyczną dla dzieci,
- 4) socjalną,
- 5) grupy wsparcia i samopomocowe,
- 6) w pracach zespołów np. przy gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych czy ośrodkach pomocy społecznej. Prowadzą także ośrodki z miejscami schronienia dla osób doznających przemocy. Nie zawsze samorządy gminne czy powiatowe mają możliwości prowadzenia na swoim terenie takich miejsc

4.2 Zasoby instytucjonalne na terenie Powiatu Krośnieńskiego

Gminy Powiatu Krośnieńskiego

1. Bobrowice
2. Bytnica
3. Dąbie
4. Gubin
5. Krosno Odrzańskie
6. Maszewo
7. Miasto Gubin

Tabela 1. Dane podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie powiatu krośnieńskiego.

Gmina	Dane podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie powiatu krośnieńskiego
BOBROWICE	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Bobrowice 131, 66-627 Bobrowice tel.: 68 391 92 29 godz. otwarcia: Pn.: 8:00-16:00, Wt.-Pt.: 8:00-15:00</p>
	<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Bobrowice 131 tel.: 68 391 92 29 (pok. nr 8)</p>
	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Bobrowice 131 tel.: 68 391 92 23 (pok. nr 4)</p>
BYTNICA	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Bytnica 130, 66-630 Bytnica tel.: 68 391 59 79 email: kontakt@opsbytnica.pl godz. otwarcia: Pn. - Pt.: 7:30-15:30</p>
	<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Bytnica 130, 66-630 Bytnica tel.: 68 391 59 79 email: kontakt@opsbytnica.pl</p>
	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Urząd Gminy w Bytnicy, Bytnica 52 tel.: 68 391 57 69</p>
DĄBIE	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Szeroka 6c, 66-615 Dąbie tel.: 68 888 60 25, kom.: 534 483 548 e-mail: ops@dabie.pl godz. otwarcia: Pn. -Pt.: 7:30-15:30</p>
	<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ul. Szeroka 6c, 66-615 Dąbie</p>
	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. Szeroka 6c, 66-615 Dąbie</p>
GUBIN MIASTO	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Gdańska 17, 66-620 Gubin tel.: 68 455 81 51-53, fax: 68 455 82 10 email: mops@gubin.pl godz. otwarcia: Pn.-Pt.: 7:00-15:00</p>
	<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ul. Gdańska 17, 66-620 Gubin tel.: 68 455 81 53</p>
	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. Piastowska 24, 66-620 Gubin, tel.: 68 455 81 13 RPA@gubin.pl</p>
	<p>Noclegownia dla Osób Bezdomnych ul. Gdańska 17, 66-620 Gubin tel.: 68 455 82 09 godz. otwarcia: Pn.-Nd: 18:00 - 8:00</p>
	<p>Ośrodek Interwencji Kryzysowej - prowadzony przez stowarzyszenie „SUBSIDIUM” ul. Pułaskiego 1, 66-620 Gubin tel.: 664 126 531 email: lipkae@poczta.onet.pl</p>

	<p>Komisariat Policji w Gubinie ul. Różana 1 A, 66-620 Gubinie tel.: 68 476 34 11</p>
	<p>Sąd Rejonowy w Gubinie ul. Piastowska 16, 66-620 Gubin tel.: 68 359 04 16</p>
	<p>Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna ul. Pułaskiego 1, 66-620 Gubin tel.: 68 455 82 52</p>
GUBIN	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Gubin ul. Obrońców Pokoju 20 66-620 Gubin tel.: 68 478 43 20 do 24 e-mail: ops_gminygubin@o2.pl adres Elektronicznej Skrzynki Podawczej: www.esp.sygnity.pl godz. otwarcia: Pn. -Pt.: 7:30-15:30</p>
	<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ul. Obrońców Pokoju 20, 66-620 Gubin tel.: 68 478 43 21 e-mail: ops_gminygubin@o2.pl</p>
	<p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. Obrońców Pokoju 20, 66-620 Gubin tel.: 68 359 16 40 wew. 104</p>
KROSNO ODRZAŃSKIE	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Piastów 10H, 66-600 Krosno Odrzańskie tel.: 68 383 33 60 e-mail: ops@krosnoodrzańskie.pl godz. otwarcia: Pn.: 7:30-16:30, Wt.-Cz.: 7:30-15:30, Pt.: 7:30-14:30</p>
	<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ul. Piastów 10H, 66-600 Krosno Odrzańskie tel.: 68 383 33 60</p>
	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ul. Piastów 10B, 66-600 Krosno Odrzańskie tel.: 68 383 02 02 email: sekretariat@pcpr.powiatkrosnienski.pl godz. otwarcia: Pn. – Pt.: 7:00-15:00</p>
	<p>Komenda Powiatowa Policji w Krośnie Odrzańskim ulica Sienkiewicza 22 66-600 Krosno Odrzańskie telefon +48 47 794 52 00 email: sekretariat.kpp_krosno@go.policja.gov.pl</p>
	<p>Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim ul. Piastów 10L, 66-600 Krosno Odrzańskie tel.: 68 383 99 10</p>
	<p>Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna ul. Piastów 10B, 66-600 Krosno Odrzańskie tel.: 68 383 02 60</p>
MASZEWO	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Maszewo 71, 66-614 Maszewo Tel.: 68 383 13 21 wew. 33 email: ops@maszewo.net.pl godz. otwarcia: Pn. -Pt.: 7:30-15:30</p>
	<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Maszewo 71, 66-614 Maszewo</p>

	Tel.: 68 383 13 21 wew. 33 email: ops@maszewo.net.pl ;
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Urząd Gminy Maszewo, Maszewo 71, 66-614 Maszewo Tel.: 68 383 13 21 wew. 28 email: ops@maszewo.net.pl ;

Na terenie Powiatu Krośnieńskiego funkcjonuje łącznie siedem Ośrodków Pomocy Społecznej, przy których działają Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie Powiatu, pomagają jednostkom i rodzinom w przezwyciężeniu kryzysowych sytuacji życiowych, nie mającym możliwości ich samodzielnego pokonania. Pomoc w postaci pracy socjalnej oraz poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego i prawnego udzielana jest bezpłatnie wszystkim osobom wykazującym potrzebę wsparcia bez względu na dochód. Niestety, dane przekazane z Ośrodków Pomocy Społecznej z Powiatu Krośnieńskiego wskazują, że tylko na nielicznych z ich terenów prowadzone jest darmowe poradnictwo psychologiczne i prawne.

Pomocy oraz wsparcia ofiarom przemocy udziela również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim, przy współpracy ze Stowarzyszeniem „SUBSIDIUM”, któremu Powiat Krośnieński od 2014 roku zleca prowadzenie „Poradnictwa specjalistycznego oraz prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej”. Ośrodek w ramach swojej działalności zapewnia poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne. **Dyżury prawnika oraz psychoterapeuty odbywały się raz w tygodniu w :**

- 1) Krośnie Odrzańskim, w siedzibie PCPR,
- 2) Gubinie w OIK

Tabela 2. Liczba osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Interwencji Kryzysowej – poradnictwo specjalistyczne

Lp.	Poradnictwo specjalistyczne	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Ogółem
Liczba osób dotknięta przemocą w rodzinie, w tym:					
1.	kobiety	390	190	149	729
2.	mężczyźni	93	3	8	104
3.	dzieci	5	3	4	12
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa, w tym:					
4.	psychologicznego	241	175	63	479
5.	prawnego	242	186	74	502
6.	medycznego	-	11	9	20
7.	socjalnego	16	5	3	24
Ogółem		499	377	149	1025

Jak wskazują dane zawarte w tabeli nr 2, przeważającą liczbą osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego na terenie Powiatu Krośnieńskiego w latach 2019 – 2021 były kobiety. Jest ich siedem razy więcej w stosunku do mężczyzn. Z danych zawartych w tabeli wynika, że z roku na rok spada liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego. Jak wynika z powyższej tabeli, najwięcej osób w latach 2019-2021 skorzystało z porad prawnika, nieco mniejszy odsetek osób z poradnictwa psychologicznego, najmniej z medycznego i socjalnego.

Informacje o osobach doznających przemocy w rodzinie trafiają do OIK za pośrednictwem instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem temu zjawisku na terenie powiatu krośnieńskiego oraz poprzez bezpośrednie zgłoszenie się ofiar do siedziby OIK. Ośrodek dysponuje 8 całodobowymi miejscami i mieści się na I piętrze Europejskiego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Gubinie. Pokrzywdzone osoby oprócz całodobowego schronienia, mogą korzystać na terenie ośrodka z bezpłatnych usług prawnika, psychoterapeuty, psychologa, pedagoga, terapeuty uzależnień oraz psychiatry.

Tabela 3. Liczba osób korzystających z całodobowego wsparcia OIK w latach 2019 – 2021

Lp.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Ogółem
1.	Dorośli	5	2	3	10
2.	Dzieci	4	2	6	12
Ogółem:		9	4	9	22

Dane zawarte w tabeli nr 3 wskazują, że w latach 2019-2021, ze wsparcia Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Gubinie, skorzystała łącznie 22 osób, w tym: 10 stanowiły osoby dorosłe, zaś 12 to ich dzieci. Należy wskazać, że wśród osób dorosłych, były wyłącznie kobiety. Należy nadmienić, że w ciągu tych lat, niektóre z nich wraz z dziećmi niejednokrotnie powracały do ośrodka, bądź przedłużały pobyt w nim.

Tabela 4. Liczba uczestników programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w latach 2019 – 2021.

Lp.	Program korekcyjno- edukacyjny	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Ogółem
1.	Liczba osób zgłoszonych	10	1	10 (9M, 1K)	21
2.	Liczba osób, które ukończyły	6 (M)	0 – program nie odbył się	6 (5M,1K)	12

Zgodnie z zaleceniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie zobligowane są do realizacji Programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Co roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim, ogłasza nabór kandydatów do wzięcia udziału w ww. Programie. Zgłoszeń osób dokonują kuratorzy sądowi, OPS-y oraz Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Bywa i tak, że do programu dobrowolnie zgłaszają się sami sprawcy.

Jak wskazują dane w tabeli nr 4. w 2019 r. oraz 2021 r. do ww. programu zgłoszonych zostało łącznie 20 sprawców, z czego połowie z nich udało się go ukończyć. W 2019 r. program rozpoczęło 10 uczestników, zaś ukończyło 6. W 2020 r. z powodu braku osób chętnych, program korekcyjno – edukacyjny nie odbył się. W 2021 roku do programu zostało zgłoszonych 10 osób, w tym 1 kobieta. Zaświadczenie o ukończeniu programu uzyskało 6 osób. Program obejmował zajęcia indywidualne oraz grupowe. Powyższe dane pokazują, że niewielu zgłoszonych uczestników jest w stanie ukończyć cały cykl zajęć, który trwa minimum 60 godzin.

5 Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Krośnieńskiego

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze Powiatu Krośnieńskiego przeprowadzona została na podstawie danych uzyskanych z Prokuratury Rejonowej w Krośnie Odrzańskim, Powiatowej Komendy Policji w Krośnie Odrzańskim oraz siedmiu Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Krośnieńskiego.

Tabela 5. Liczba wszczętych postępowań, aktów oskarżenia, wyroków skazujących oraz złożonych wniosków dotyczących nakazu opuszczenia lokalu, zakazu zbliżania się oraz zastosowania aresztu tymczasowego wobec sprawcy przemocy.

Rok	Wszczęte postępowanie	Akt. oskarżenia	Wyrok skazujący	Umorzenie postępowania	Wnioski			
					Nakaz opuszczenia lokalu	Zakaz zbliżania się	Udział w programie korekcyjno-edukacyjnym	Zastosowanie aresztu tymczasowego
2019	120	33	32	64	2	13	0	6
2020	93	34	37	35	6	12	0	8
2021	119	45	55	48	3	29	0	8
Łącznie:	332	112	124	147	11	54	0	22

Źródło: Dane z Prokuratury Rejonowej w Krośnie Odrzańskim

Z danych otrzymanych z Prokuratury Rejonowej w Krośnie Odrzańskim wynika, że w latach 2019 – 2021 r. zostało wszczętych łącznie 332 postępowań, z czego 112 postawiono aktów oskarżenia. Wyroków skazujących wydano łącznie 124. Najwięcej wszczętych postępowań zanotowano w 2019 r. – 120, zaś najmniej bo 93 w 2020 r. aktów oskarżenia oraz wyroków skazujących najwięcej odnotowano w 2021 r., zaś najmniej w 2019. Na przełomie 2019 -2021 r. Prokuratura Rejonowa w Krośnie Odrzańskim umorzyła 147 postępowań, najwięcej postępowań umorzono w roku, w którym najwięcej zostało wszczętych postępowań w sprawie przemocy - 2019 r. Na przełomie 3 lat, Prokuratura wydała łącznie 11 nakazów opuszczenia lokalu przez sprawcę, 54 zakazów zbliżania się – w 2021 r. wydano ich najwięcej – 29 zakazów. Wobec 22 osób zastosowano areszt tymczasowy. Można domniemać, że pandemia COVID – 19 miała istotny wpływ na nasilenie się zjawiska przemocy w rodzinie.

Tabela 6. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie w latach 2019 – 2021.

Lp.	Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie	Lata 2019 - 2021			Ogółem
		2019 r.	2020 r.	2021 r.	
1.	Kobiety	9	1	3	13
2.	Mężczyźni	86	73	63	222

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Krośnieńskiego.

Tabela nr 6 przedstawia dane liczbowe z zakresu liczby osób podejrzanych o stosowanie przemocy na terenie Powiatu Krośnieńskiego. Na podstawie danych zgromadzonych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Krośnieńskiego wynika, że jedynie 13 kobiet, w stosunku do 222 mężczyzn, było podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

Wykres 1. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie

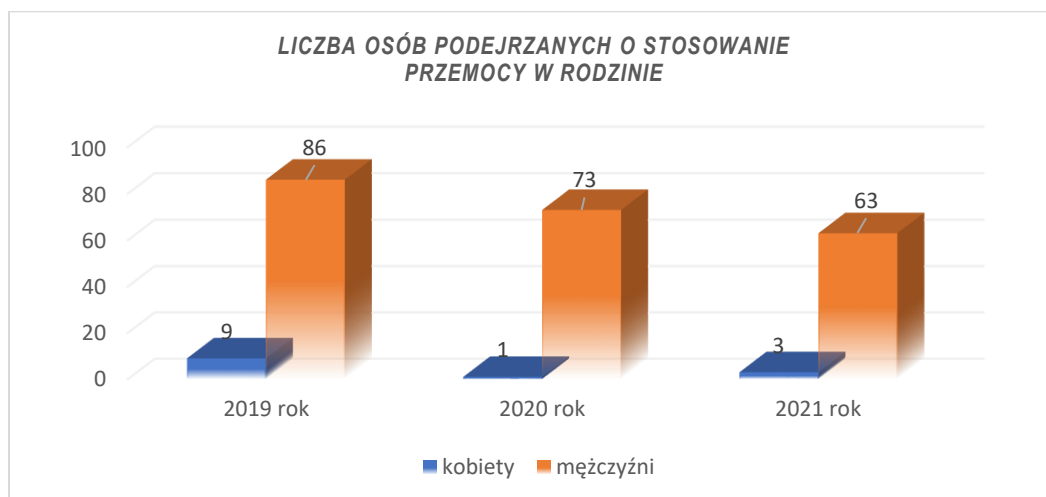
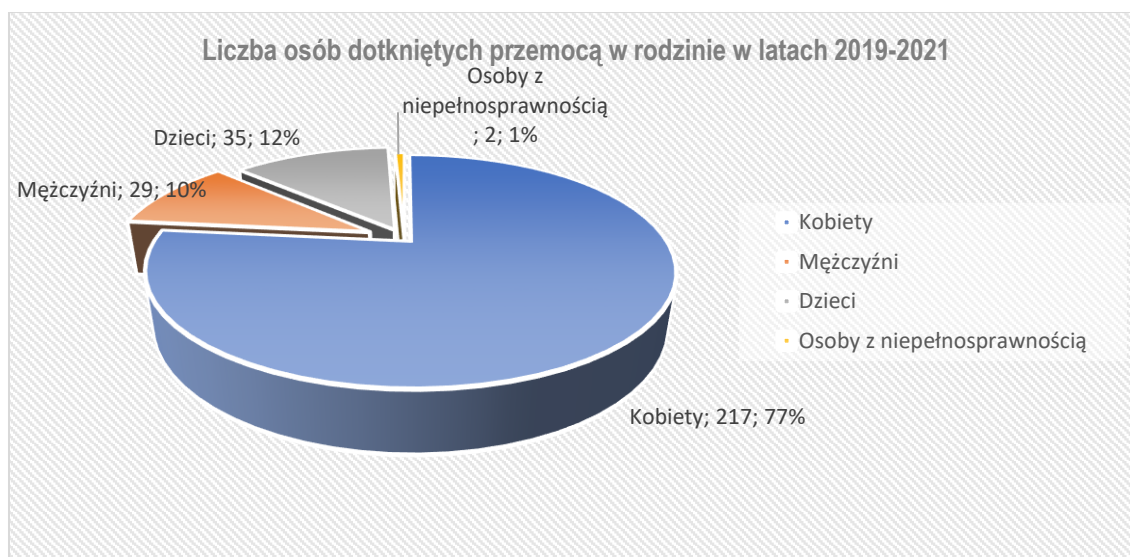

Tabela 7. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2019 – 2021r.

Lp.	Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Lata 2019 - 2021			Ogółem
		2019 r.	2020 r.	2021 r.	
1.	Kobiety	102	66	49	217
2.	Mężczyźni	18	3	8	29
3.	dzieci	7	16	12	35
4.	osoby z niepełnosprawnością	1	1	0	2
Ogółem:		128	86	69	283

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Krośnieńskiego.

Wykres 2. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2019 – 2021.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Krośnieńskiego.

Na podstawie danych zgromadzonych z Ośrodków Pomocy społecznej wynika, że na terenie Powiatu Krośnieńskiego, aż 77% ogółu osób doświadczających przemocy, stanowiły kobiety, 12 % to dzieci, 10 %, ogółu stanowili mężczyźni, zaś 2% stanowiły osoby z niepełnosprawnością. Jak wskazują dane liczbowe w tabeli nr 7, odsetek osób doświadczających przemocy z roku na rok spada. W porównaniu z 2019 roku, w 2021 odnotowano dwukrotny spadek liczby osób doświadczających przemocy.

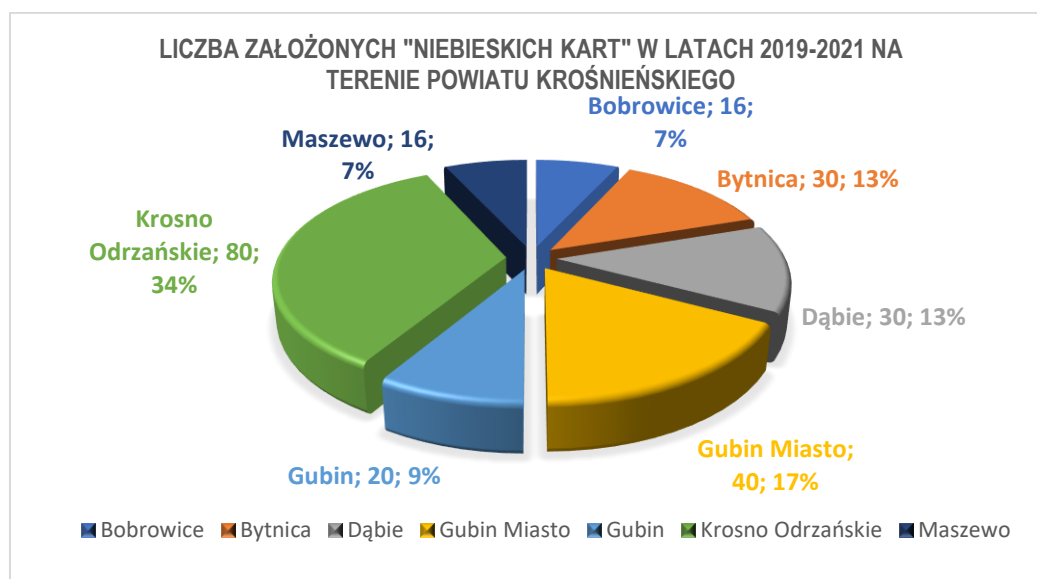
Analiza zgromadzonych danych wskazuje, iż na terenie Powiatu Krośnieńskiego, kobiety i dzieci najczęściej doświadczają przemocy w rodzinie. W żadnej z gmin nie zanotowano przewagi mężczyzn doświadczających przemocy w rodzinie.

Tabela 8. Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej karty” na terenie Powiatu Krośnieńskiego w latach 2019 – 2021.

Lp.	Liczba założonych „Niebieskich Kart”	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Ogółem
1.	Bobrowice	2	12	2	16
2.	Bytnica	8	6	16	30
3.	Dąbie	11	7	12	30
4.	Gubin miasto	7	9	24	40
5.	Gubin	3	7	10	20
6.	Krosno Odrzańskie	35	33	12	80
7.	Maszewo	5,	6,	5	16
Łącznie:		71	80	81	232

Jak wynika z powyższego zestawienia, do Zespołów Interdyscyplinarnych w Powiecie Krośnieńskim wpłynęło w latach 2019 – 2021 łącznie 232 „Niebieskich kart. Największą liczbę procedur „Niebieskiej Karty” w danym okresie wszczęto w gminie Krosno Odrzańskie (80), połowę mniej procedur odnotowano w gminie Gubin miasto (40), oraz kolejno w gminie Bytnica i Dąbie (po 30 kart), gminie Gubin (20). Najmniej wszczęto procedur „Niebieskich kart” na terenie gminy Bobrowice i Maszewo (po 16 w każdej z gmin).

Wykres 3. Liczba założonych „Niebieskich kart” w latach 2019 – 2021 na terenie powiatu krośnieńskiego.

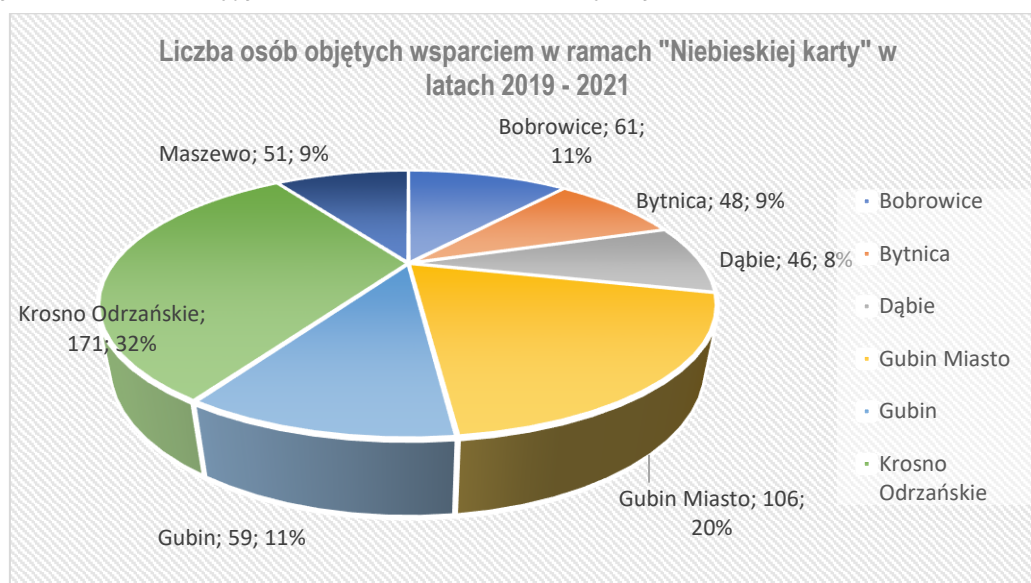
Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Krośnieńskiego.

Tabela 9. Liczba osób objętych wsparciem w ramach „Niebieskiej karty”

Lp.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach „Niebieskiej Karty”	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Ogółem
1.	Bobrowice	14	39	8	61
2.	Bytnica	13	10	25	48
3.	Dąbie	24	10	12	46
4.	Gubin miasto	21	24	61	106
5.	Gubin	11	16	32	59
6.	Krosno Odrzańskie	103	56	12	171
7.	Maszewo	12	23	16	51
Łącznie:		198	178	166	542

Z danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej, działających na terenie Powiatu, wynika, że wsparciem w ramach „Niebieskiej karty” w latach 2019 – 2021 objętych zostało łącznie 542 osoby. Najwięcej osób zostało objętych w ramach „Niebieskiej karty” na terenie gminy Krosno Odrzańskie 171 osób oraz gminy Gubin miasto – 106 osób, zaś najmniej na terenie gminy Dąbie (46) oraz Bytnica (48).

Wykres 4. Liczba osób objętych wsparciem w ramach „Niebieskiej karty” w latach 2019 – 2021.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Krośnieńskiego.

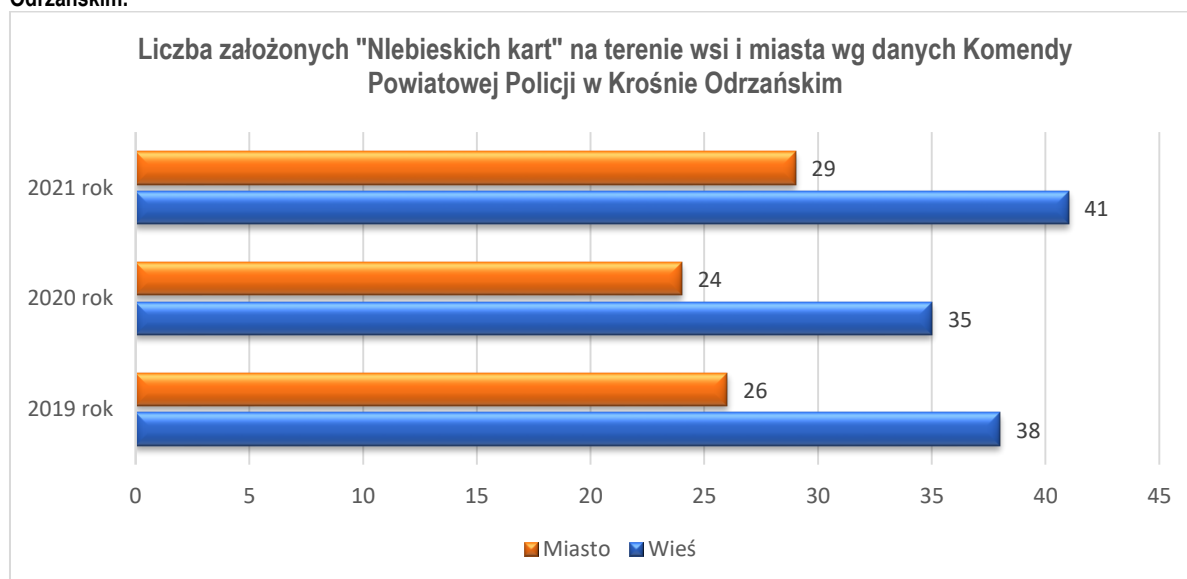
Tabela 10. Liczba osób dotkniętych przemocą oraz założonych „Niebieskich kart” na terenie Powiatu Krośnieńskiego.

Lp.	Komenda Powiatowa Policji w Krośnie Odrzańskim	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Ogółem
1.	Liczba założonych „Niebieskich Kart”	64	59	70	
2.	Wieś	38	35	41	114
3.	Miasto	26	24	29	79
4.	Liczba osób dotkniętych przemocą				
5.	Kobiety	56	50	48	154
6.	Mężczyźni	3	7	14	24
7.	Dzieci	5	2	8	15
8.	Osoby z niepełnosprawnością	0	0	0	0
9.	Liczba wystawionych nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia	0	0	12	12
10.	Liczba wystawionych zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia	0	0	12	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Krośnie Odrzańskim

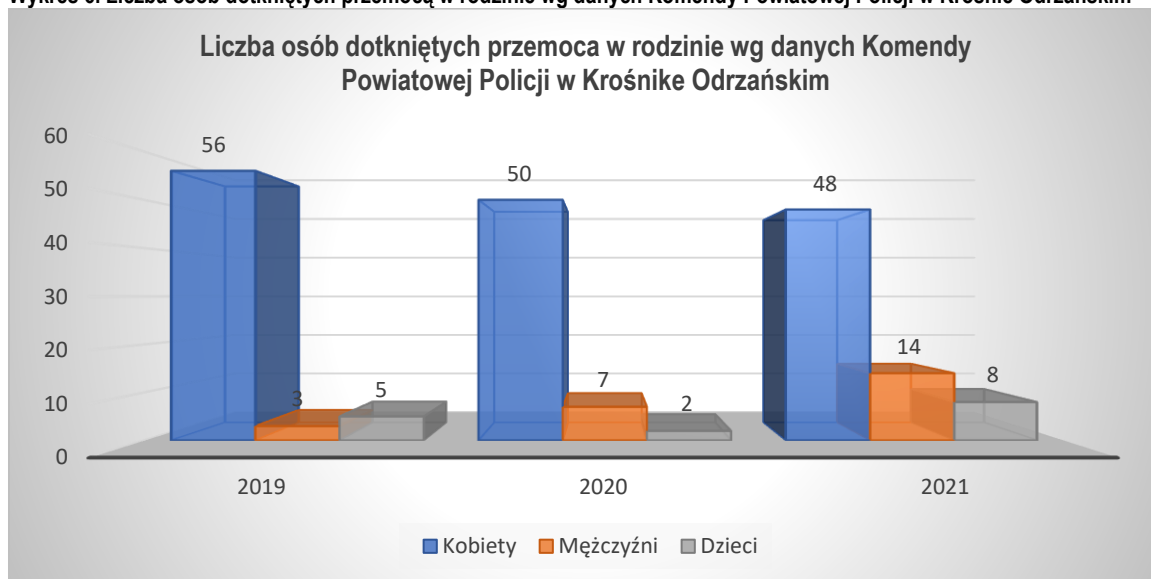
Z danych Komendy Powiatowej Policji w Krośnie Odrzańskim wynika, że w latach 2019 – 2021 na terenie powiatu krośnieńskiego założonych zostało łącznie 193 „Niebieskich kart”, w tym 114 na terenie wsi, zaś 79 na terenie miast. Z danych w tabeli wynika, że z roku na rok spada liczba kobiet dotkniętych przemocą, zaś wzrasta liczba osób wśród płci męskiej. Niewątpliwie przeważający odsetek osób doznających przemocy jest po stronie kobiet - jest ich siedmiokrotnie więcej. W porównaniu z 2020 r., w 2021 r. czterokrotnie wzrosła liczba dzieci doświadczających przemocy ze strony najbliższych. W 2021 roku, funkcjonariusze Policji na terenie Powiatu Krośnieńskiego wystawili 12 nakazów natychmiastowego opuszczenia przez sprawcę wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, oraz 12 zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Wykres 5. Liczba założonych „Niebieskich kart” na terenie wsi i miast wg. Danych Komendy Powiatowej Policji w Krośnie Odrzańskim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Krośnie Odrzańskim

Wykres 6. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wg danych Komendy Powiatowej Policji w Krośnie Odrzańskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Krośnie Odrzańskim

6 Cele i założenia programu

Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w powiecie krośnieńskim, poprzez zapewnienie wsparcia i specjalistycznej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, głównie w obszarze psychologicznym i prawnym.

Cele szczegółowe:

1. Podniesienie świadomości społecznej oraz zmiana postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz wsparcia dla ofiar przemocy szczególnie na terenie gmin.
3. Ograniczenie stosowania przemocy poprzez opracowanie i realizację działań korekcyjno — edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Istotnym punktem Programu jest profilaktyka i edukacja, mająca na celu zwiększenie świadomości społeczności powiatu Krośnieńskiego, dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie – jej przyczyn, mechanizmów oraz skutków.

Ważnym elementem Programu jest promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych, wykluczających użycie jakichkolwiek form przemocy.

W celu zwiększenia skuteczności w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przewidziane jest podjęcie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań ujętych w Programie będzie możliwe poprzez podniesienie kompetencji zawodowych osób realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

7 Adresaci Programu

Program adresowany jest w szczególności do mieszkańców Powiatu Krośnieńskiego, zwłaszcza do:

1. osób doświadczających przemocy w rodzinie , w tym dzieci, młodzieży, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób w podeszłym wieku czy z niepełnosprawnością;
2. osób stosujących przemoc w rodzinie;
3. osób zagrożonych przemocą w rodzinie;
4. przedstawicieli władz lokalnych, instytucji oraz służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

8 Miejsce i czas realizacji

Działania w ramach „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Krośnieńskiego na lata 2023-2027” realizowany będzie na terenie siedmiu gmin Powiatu Krośnieńskiego.

Zaplanowane działania będą wdrażane w formie ciągłej, adekwatnie do aktualnego zapotrzebowania mieszkańców Powiatu i są przewidziane na lata 2023 – 2027.

9 Finansowanie Programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Krośnieńskiego na lata 2023-2027 realizowany będzie ze środków własnych Powiatu, dotacji z budżetu państwa, oraz ewentualnie ze środków pozyskanych z innych źródeł.

10 Realizatorzy Programu

„Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Krośnieńskiego na lata 2023-2027” będzie realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim oraz instytucje, zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, policję, służbę zdrowia, oświatę, organizacje pozarządowe.

Spis tabel i wykresów:

Tabele

Tabela 1. Dane podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie powiatu krośnieńskiego	16
Tabela 2. Liczba osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Interwencji Kryzysowej – poradnictwo specjalistyczne.....	18
Tabela 3. Liczba osób korzystających z całodobowego wsparcia OIK w latach 2019 – 2021	19
Tabela 4. Liczba uczestników programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w latach 2019 – 2021.....	19
Tabela 5. Liczba wszczętych postępowań , aktów oskarżenia , wyroków skazujących oraz złożonych wniosków dotyczących nakazu opuszczenia lokalu, zakazu zbliżania się oraz zastosowania aresztu tymczasowego wobec sprawcy przemocy.....	20
Tabela 6. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie w latach 2019 – 2021.....	20
Tabela 7. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2019 – 2021r.	21
Tabela 8. Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej karty” na terenie Powiatu Krośnieńskiego w latach 2019 – 2021.....	22
Tabela 9. Liczba osób objętych wsparciem w ramach „Niebieskiej karty”.....	23
Tabela 10. Liczba osób dotkniętych przemocą oraz założonych „Niebieskich kart” na terenie Powiatu Krośnieńskiego.....	24

Wykresy

Wykres 1. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.....	21
Wykres 2. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2019 – 2021.....	21
Wykres 3. Liczba założonych „Niebieskich kart” w latach 2019 – 2021 na terenie powiatu krośnieńskiego.....	22
Wykres 4. Liczba osób objętych wsparciem w ramach „Niebieskiej karty”w latach 2019 – 2021.....	23
Wykres 5. Liczba założonych „Niebieskich kart na terenie wsi i miast wg. Danych Komendy Powiatowej Policji w Krośnie Odrzańskim.....	24
Wykres 6. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wg danych Komendy Powiatowej Policji w Krośnie Odrzańskim.....	25

